

Henrik Lyding

Jyllands-Posten

Hvor og hvor længe har du arbejdet som teateranmelder?

På lokalradiobasis siden 1986, fast på Jyllandsposten siden 1993, som vært og redaktør på Teatermagasinet på tv-stationen dk4 siden 2008.

Hvordan ser du på teateranmeldelsens funktion? Er den primært forbrugervejledning henvendt til læserne/publikum? Primært dialogpartner for kunstnerne og teatrenes ledelse og/eller primært en kulturpolitisk stemme i det offentlige rum?

Det er primært for læsernes skyld, at jeg skriver. Som en blanding af forbrugervejledning og i heldigste fald også læseoplevelse. Mange af mine læsere kommer ikke til at se forestillingen, fordi den spiller på et teater fjernt fra dem. Derfor må de gerne kunne få en fornemmelse af forestillingens udtryk og effekt ved at læse anmeldelsen. Jeg har ingen intentioner om at være dialogpartner for kunstnerne eller teatrene og har altid grinet lidt, når skuespillere højlydt har erklæret, at de aldrig læser anmeldelser og ikke kan bruge dem til noget. Det skal de heller ikke – i hvert fald ikke når det gælder deres egne forestillinger. En sjælden gang løfter jeg en forestilling op på en slags politisk plan, fx Det Kongelige Teaters repertoire eller landsdelsscenerne, hvis jeg føler, at de leverer for lidt, forkert eller andet i strid med det, de er sat i verden for. Men læsernes interesser er klart det primære. Det er dem, der betaler min løn.

Har vi for meget teateranmeldelse og for lidt teaterkritik her i landet? For nu at sondre mellem de to genrer, som Tom Kristensen bl.a. gør.

Jeg skal ikke kunne sige, hvad Tom Kristensen gør eller hvad forskellen er, andet end at det ene vist er finere end det andet. Det er vigtigt for mig, uanset hvad vi kalder det, at jeg skriver om noget, der måtte tænkes at kunne interessere læserne og i et sprog, der fanger dem. Jeg skriver for dem her og nu, ikke for eftertiden eller skønånder et eller andet sted.

Hvad har været de vigtigste forandringer i vilkårene for dit arbejde i din tid som teateranmelder? Hvordan vurderer du dem?

Det har gået op og ned. Der har været perioder, hvor teateranmeldelsen har været truet som avisgenre – dog aldrig på JP, hvor jeg altid har haft udstrakt frihed til at anmelde alt det, jeg fandt vigtigt. Jeg har vel sammenlagt i de 22 år, jeg har været på JP, to-tre gange oplevet at en anmeldelse ikke kom på af en eller anden grund. Og aldrig som udtryk for noget generelt eller redaktionelt principbesluttet.

Hvad ser du som de væsentligste forandringer i selve teaterkunsten i den periode, du har arbejdet som anmelder?

Der er kommet meget mere performanceteater – det meste af det mere som forkrampede ideer om forandring for forandringens skyld end egentlig interessant. Amatørteatret forklædt under navn af Borger-scener har indtaget teatrene adskillige steder, uden at fornemmelsen af teaterkunstagtig nødvendighed helt har kunnet overskygge tanken om teatre, der følte deres eksistens truet og derfor opfandt teaterformer, der kunne inddrage publikum i håb om på den måde at vise deres berettigelse. Nycirkus har

Henrik Lyding, Jyllands-Posten. Foto: JP

boblet op en periode, og synes nu nærmest forsvundet igen. Der er kommet mange flere forestillinger, der ofte kun spiller meget kort tid og som derfor sjældent kan komme i betragtning til en anmeldelse i forhold til pladsen i avisen og læsernes evt. interesse. Der er kommet meget mere moderne dans, uden at kvaliteten af disse forestillinger generelt kan siges at være hævet – og dermed også kravet om interesse for dem i avismæssig sammenhæng.

Har disse forandringer betydet noget for din rolle som anmelder?

Det har blandt andet betydet en kraftig prioritering. Der er hele festivaler og typer af danse- og andre forestillinger, jeg efterhånden har lært at vælge fra, fordi de alt for sjældent indeholder interessante oplevelser for mig som anmelder og for de læsere, jeg skriver til.

Kræver nye former nye vurderingskriterier? Vil du kommentere følgende citat af Florian Malzacher i Theater Heute 2006: "hvilke etiske principper

gælder i det hele taget for kunst? Hvad beskriver man, når der ikke er noget plot, nogen dialog eller nogen skuespillerpræstation at forholde sig til? Og hvor meget kan man stole på sin hukommelse?"

For mig gælder stadig de grundlæggende spørgsmål. Hvorfor laves denne forestilling, er den vigtig for andre end de medvirkende, er håndværket i orden? Er jeg blevet berørt, blevet klogere, rigere eller har det ladet mig fuldkommen kold? Og det er sådan set ligegyldigt om det er en klassiker eller en såkaldt ny teaterform. I øvrigt vil jeg afholde mig fra at kommentere citatet.

Hvad er i dine øjne det væsentligste i en teateranmeldelse?

Forbrugeroplysning og oplevelse mens man læser, uanset om man har set forestillingen, skal se den eller ikke skal se den.

Hvordan ser du og hvordan ønsker du dig teateranmeldelsens fremtidige rolle?

På samme måde som ovenfor.

Hvad er efter din mening mangelvarer i dansk teater netop nu?

Koreografer, der har noget på hjerte og som kan omsætte det i trin. Instruktører, der kun forgriber sig på klassikere, når deres egne ideer er geniale – eller i hvert fald bedre end dramatikerens. Unge skuespillere, der kan sige replikker. Arven fra Dr. Dante-periodens distancerede og ironiske forhold til følelser og repliknuancering skæmmer stadig dansk teater i voldsom grad. I København en langt klarere profil på de mange teatre. I dag har man følelsen af at alle griber ud efter alt muligt i håb om at ramme rigtigt, uden at der tilsyneladende er så meget nødvendighed over de forskellige valg af stykker.

Hvor ser du udviklingsmuligheder?

For dansens vedkommende ved at fx at droppe alle enkeltprojekter, der koster urimeligt mange penge, bliver set af få og ingen varig betydning har for noget som helst. Og i stedet bruge pengene på at oprette et kontinuerligt kompagni for neoklassisk dans, hvor danske koreografer på skift får et enkelt værk placeret mellem andre værker, som et større publikum vil være interesseret i at se. De færreste danske koreografer har alligevel materiale og talent nok til mere end 25-30 minutters forestillinger.

For teatrenes vedkommende ved at reetablere ensemble-tanken langt flere steder. Først og fremmest naturligvis på Det Kongelige Teater. Det giver ingen mening at have en nationalscene, der ikke har et løbende repertoire af klassikere og nye forestillinger, der kan spilles sæson efter sæson. I virkeligheden, hvis dansk teater skulle udvikle sig, blot kigge til udlandet, ikke nødvendigvis efter repertoire og spillestil – som man efterhånden har gjort til bevidstløshed, når det

gjaldt tysk teater – men i stedet se, hvor meget forskelligt og hvor mange stykker, de løbende har på plakaten. I kraft af ensembleranken, naturligvis. Og i kraft af, at såvel teaterkunsten som skuespillerne udvikler sig, når de udsættes for en masse forskellige udfordringer, samt giver muligheden for at videreudvikle roller og forestillinger, når de spilles over flere sæsoner.